10 slov, ktorým sa vyhnúť v komunikácii

Zverejnené: 18. marca 2024 | Autor: PhDr. Katarína Felix

Denne vyslovíme a napíšeme veľmi veľa slov. No ruku na srdce, nie každé je spisovné. Ak chcete **rozprávať spisovne, najmä vo verejnej komunikácii** napríklad s pacientom, zozbierali sme slová, ktorým sa radšej vyhnúť. Používanie spisovnej slovenčiny zaručí, že pôsobíme dôveryhodnejšie, zrozumiteľnejšie a podporujeme našu dobrú reputáciu. Slová sme zbierali priebežne vďaka jazykovej korektúre príspevkov uverejnených na somfarmaceut.sk a vyskytujú sa v komunite farmaceutov.

Ako to je so slovami doporučiť / odporučiť, nežiaduci / nežiadúci, kapsule / kapsuly / kapsle, expirácia / exspirácia, bednička / debnička, absorbcia / absorpcia, kojenie / dojčenie, Aloe / Aloa, alergológ / alergiológ, anestéza / anestézia?

Poďme sa na to pozrieť bližšie.

1. Doporučiť / odporučiť

Poznáte to, chcete odporučiť (nie doporučiť) pacientovi len to najlepšie. Táto forma profylaxie je odporúčaná (nie doporučovaná). Zvážiť odporučenie (nie doporučenie) probiotík pri preskripcii antibiotík. Slovo odporučiť je spisovné. V súvislosti so slovom doporučiť sa uvádza iba prídavné meno doporučený v spojení doporučený list a príslovka doporučene.

2. Nežiaduci / nežiadúci

V poslednom vydaní Pravidiel slovenského pravopisu a Krátkeho slovníka slovenského jazyka sa uvádza slovo nežiaduci s krátkym písmenom u. Slovo nežiadúci sa v platných kodifikačných príručkách nenachádza. Správne je teda nežiaduci účinok lieku.

3. Kapsule / kapsuly

Slovo kapsula je spisovné a skloňuje sa podľa vzoru žena. Kapsľa je hovorové slovo. Z uvedeného vyplýva, že máme užívať dve kapsuly, nie dve kapsule denne. Kapsle rovnako nepripadá do úvahy, nakoľko je odvodené od hovorového slova kapsľa.

4. Expirácia / exspirácia

Z týchto dvoch možností je správny tvar exspirácia, ktorý vyjadruje vypršanie platnosti, trvanlivosti. Slovenčina prevzala slovo z latinského výrazu exspirare, nie z anglického expiration. Takže liek je po exspiračnej lehote.

5. Bednička / debnička

Červené debničky, kto by ich nepoznal. Slovo debnička je zdrobneninou spisovného slova debna, bednička je odvodené od českého slova bedna.

6. Absorbcia / absorpcia

Podstatné meno absorpcia je odvodené od latinského podstatného mena absorptio. Z čoho vychádzajú aj prídavné meno absorpčný a príslovka absorpčne. Kde sa ale zobralo sloveso absorbovať s písmenom b v základe slova? Je vytvorené od iné odvodzovacieho základu, konkrétne od slovesa absorbere. Správne použitie je preto nasledovné: vynikajúca úroveň absorpcie, absorpčné nohavičky, schopnosť absorbovať a zadržiavať tekutiny.

7. Dojčenie / kojenie

Na Slovensku matky dojčia, v Česku koja. Dieťa, ktoré je kŕmené dojčením, pomenúvame dojča, nie kojenec. S tým súvisí aj správne pomenovanie predmetov ako dojčenská voda, dojčenská fľaša a i.

8. Aloe / aloa

Názov aloe je zaužívaný, no ide o latinský názov (Aloe vera). Slovenský spisovný názov je aloa, ktorá sa často používa ako zložka kozmetických a lekárenských prípravkov (aloa pravá).

9. Alergiológ / alergológ

V minulosti bolo spisovné slovo alergiológ, dnes sú obidve podoby alergiológ aj alergológ spisovné. Ak teda chcete pacientovi odporučiť návštevu tohto špecialistu, môžete použiť obe podoby.

10. Anestéza / anestézia

V súčasnosti sa preferuje slovo anestézia. Podľa Slovníka súčasného slovenského jazyka sa však ani slovo anestéza nehodnotí ako nespisovné, funguje ako alternatívny výraz slova anestézia. Ide však o výraz starší.

BONUS: lekárnický alebo lekárenský?

Prídavné mená lekárenský a lekárnický majú podľa Slovníka súčasného slovenského jazyka rovnaký význam, sú teda **synonymá**. Ich lexikálna spájateľnosť ale nemusí byť rovnaká, napr. zaužívané je Slovenská lekárnická komora ale lekárenský softvér atď.